

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 127 | 21-27 Kasım 2022

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 170 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

21 Kasım: Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi tarafından yayımlanan bir görüşte, Mukadder Alakuş adlı bir öğretmenin 2018 yılında Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu suçlamasıyla tutuklanmasının Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nde korunan bazı hakların ihlalini teşkil ettiğini belirterek Alakuş'un serbest bırakılması çağrısında bulundu.

25 Kasım: Tutuklu eski tuğgeneral Kemal Mutlum, kanser tedavisi görmek üzere serbest bırakılması için avukatları ve ailesi tarafından yapılan birçok başvurunun reddedilmesinin ardından cezaevinde hayatını kaybetti.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana

yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

21 Kasım: Türkiye hava kuvvetleri tarafından Irak ve Suriye'deki Kürt çoğunluklu bölgelerde düzenlenen hava saldırılarına karşı İstanbul, Ankara, Van ve Diyarbakır'da düzenlenen gösterilere müdahale eden polis 125 kişiyi gözaltına aldı.

21 Kasım: Diyarbakır Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini yedi gün boyunca yasakladı.

22 Kasım: Türkiye'nin Irak ve Suriye'deki hava hareketine karşı İstanbul'da düzenlenen protestoya müdahale eden polis 10 kişiyi gözaltına aldı.

22 Kasım: İstanbul'da düzenlenen kadın hakları protestosuna müdahale eden polis sekiz kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

22 Kasım: İstanbul savcılığı Boğaziçi Üniversitesi protestolarına katılan 12 kişi hakkında iddianame hazırlayarak her bir gösterici için üç yıla varan hapis cezası talebinde bulundu.

22 Kasım: Şırnak Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini yedi gün boyunca yasakladı.

23 Kasım: Batman Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini sekiz gün boyunca yasakladı.

24 Kasım: Bir Manisa mahkemesi, jeotermal enerji santrali projesine karşı protesto düzenleyen dört kişiye

hapis cezaları verdi. Mahkeme aynı davada yargılana 29 aktivistin beraatına hükmetti.

24 Kasım: Tunceli Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

25 Kasım: İstanbul, Ankara, Ağrı, Erzurum ve Şırnak'ta kadın hakları gösterilerine müdahale eden polis 260 kişiyi gözaltına aldı.

25 Kasım: İstanbul'da hasta mahkumlar için düzenlenen bir gösteriye müdahale eden polis 11 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

25 Kasım: İstanbul'da Beyoğlu kaymakamlığı, ilçedeki gösterileri bir gün boyunca yasakladı. Söz konusu yasak, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü vesilesiyle planlanan kadın hakları yürüyüşünün öncesinde çıkarıldı.

25 Kasım: Gaziantep Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini yedi gün boyunca yasakladı.

25 Kasım: Kilis Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini yedi gün boyunca yasakladı.

25 Kasım: Osmaniye, Bursa ve Tunceli'de valilikler Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü vesilesiyle planlanan kadın hakları yürüyüşleri için yapılan izin başvurularını reddetti.

27 Kasım: İstanbul'da bir kadın hakları yürüyüşüne müdahale eden polis 116 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

21 Kasım: Türkiye'nin Irak ve Suriye'deki hava hareketine karşı Van'da düzenlenen bir gösteriye yönelik polis müdahalesi sırasında Şakir Bedir adlı bir muhabir gözaltına alındı.

22 Kasım: Polis şiddetine ilişkin bir iddiayı haberleştirdikleri için yargılanan medya yöneticileri Çağrı Sarı ve Arif Koşar beraat etti.

24 Kasım: Bir İstanbul mahkemesi, hükümete yakın bir işadınının adının karıştığı kara para aklama iddialarına ilişkin üç haber ile aynı konuda daha önce verilmiş bir sansür kararına ilişkin bir rapora erişim engeli getirdi.

24 Kasım: Bir İstanbul mahkemesi, cumhurbaşkanının eski avukatı Mustafa Doğan İnal'ın adının karıştığı görevi kötüye kullanma ve yolsuzluk iddialarına ilişkin altı habere erişim engeli getirdi.

24 Kasım: İstanbul'daki bir bölge istinaf mahkemesi, gazeteciler Mahir Kanaat, Ömer Çelik, Tunca Öğreten, Eray Sargın ve Metin Yoksus'u eski enerji bakanlarından birinin hacklenen emaileri üzerine yaptıkları yayınlar nedeniyle terörizm suçlamasıyla verilen hapis cezalarını onadı. Aynı mahkeme aynı davada gazeteci Derya Okatan'a verilen beraatı da bozdu.

25 Kasım: Ankara savcılığı insan hakları savunucusu Şebnem Korur Fincancı hakkında iddianame hazırlayarak, Türkiye'nin kuzey Irak'ta kimyasal silah kullandığı iddialarına ilişkin soruşturma talep etmesi nedeniyle terörizm suçlamasıyla yedi buçuk yıl hapis cezası talep etti.

25 Kasım: İstanbul'da düzenlenen bir kadın hakları gösterisine yönelik polis müdahalesi sırasında muhabir Yaren Çolak gözaltına alındı.

25 Kasım: Bir Ankara mahkemesi, bir hayvan barınağı çalışanının bir köpeği öldürürken görüldüğü videoya ilişkin iki haber ile dört tweete erişim engeli getirdi.

25 Kasım: Bir Mersin mahkemesi, sosyal medya paylaşımı nedeniyle terörizm suçlamasıyla yargılanan bir belediye çalışanının beraatına hükmetti.

27 Kasım: Kocaeli'de polis sokak röportajı yaptığı sırada YouTuber Mehmet Koyuncu'yu gözaltına aldı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

22 Kasım: Yargıtay, insan hakları savunucuları Taner Kılıç, İdil Eser, Özlem Dalkıran ve Günal Kurşun'a daha önce terörizm suçlamasıyla verilen mahkumiyetleri bozdu.

25 Kasım: Ankara savcılığı insan hakları savunucusu Şebnem Korur Fincancı hakkında iddianame hazırlayarak, Türkiye'nin kuzey Irak'ta kimyasal silah kullandığı iddialarına ilişkin soruşturma talep etmesi nedeniyle terörizm suçlamasıyla yedi buçuk yıl hapis cezası talep etti.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

24 Kasım: Van savcılarını Ağustos 2022'de bir kişiyi fiziksel saldırıda bulunmakla suçlanan polis memurları hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına karar verdi.

26 Kasım: Savcılar cezaevinde gardiyanlar tarafından fiziksel şiddet ve cinsel tacize maruz bırakılmasının ardından hücresinde ölü bulunan mahkum Garibe Gezer vakasıyla ilgili olarak kovuşturmayaya yer olmadığına karar verdi. Söz konusu karar güvenlik kamerası görüntülerinde Gezer'in kötü muameleye uğradığının açıkça görülmesine rağmen verildi.

KÜRT AZINLIK

26 Kasım: Şırnak'ta polis, aralarında HDP yöneticisi Sedat Soysal'ın da yer aldığı dokuz kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

27 Kasım: Mardin'de polis, aralarında yerel siyasetçi İsmail Asi'nin de bulunduğu altı kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan şahıslar ertesi gün serbest bırakıldı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

23 Kasım: Medyada yer alan haberlerde bir Antalya cezaevinin Mehmet Mustafa Uzkar isimli mahkumu tek kişilik hücrede tuttuğu duyuruldu.

23 Kasım: Medyadaki haberlere göre Diyarbakır'daki bir cezaevi Seda Baykan adında bir mahkum tek kişilik hücrede tutuluyor.

23 Kasım: Medyadaki haberlerde Kayseri'deki bir cezaevinin Dilek Arsu ve Yaprak Özdemir isimli mahkumları tek kişilik hücrelerde tuttuğu duyuruldu. Haberlere göre Özdemir ayrıca sağlık sorunlarıyla ilgili tedaviden mahrum bırakıldı.

25 Kasım: Edirne'deki bir cezaevinde bebeğiyle tutuklu bulunan bir annenin bebeği için kantinden sipariş ettiği özel gıda maddelerinin temin edilmediği ve bu yüzden bebeğin beslenme sorunları yaşadığı duyuruldu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

22 Kasım: Şanlıurfa'da jandarmalar bir okul bahçesindeki bayrağı indirdikleri gerekçesiyle gözaltına alınan üç çocuğa kötü muamelede bulundu.

23 Kasım: Bir Elazığ cezaevinde gardiyanlar Güneş Akan isimli bir mahkuma kötü muamelede bulundu.

24 Kasım: Van savcılarını Ağustos 2022'de bir kişiyi fiziksel saldırıda bulunmakla suçlanan polis memurları hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına karar verdi.

26 Kasım: Savcılar cezaevinde gardiyanlar tarafından fiziksel şiddet ve cinsel tacize maruz bırakılmasının ardından hücresinde ölü bulunan mahkum Garibe Gezer vakasıyla ilgili olarak kovuşturmayaya yer olmadığına karar verdi. Söz konusu karar güvenlik kamerası görüntülerinde Gezer'in kötü muameleye uğradığının açıkça görülmesine rağmen verildi.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

25 Kasım: Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay parlamentoya yaptığı bir konuşmada Gülen hareketiyle bağlantılı olmakla suçlanan 100'den fazla kişinin Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) tarafından yürütülen "istihbarat diplomasisi" sayesinde Türkiye'ye zorla getirildiğini açıkladı.

KADIN HAKLARI

25 Kasım: Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF) tarafından Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü vesilesiyle yayımlanan bir rapora göre yılın başından 11 Kasım gününe kadar en az 327 kadın erkekler tarafından öldürüldü.